

Didier Comesin luomassa mahdollisessa maailmassa vallitsee vastapoolien välinen kamppailu. Kaikki kiertyy tiettyjen napojen ympärille, polarisoi niiden välisen taistelun.

Belgian Ardennien maalauskylässä taistelevat keskenään uusi aika ja mennyt aika, ihminen ja luonto, kaupunki ja maaseutu, taikausko ja kanonisointi kirkko, hyvä ja paha kaikissa vaihteissaan. Taistelun vastaavuus löytyy myös Comesin grafiikasta; siinä taistelevat keskenään musta ja valkoinen.

Kuten yö ei voi olla olemassa ilman päivää, ei Beausongen kylässäkään voi olla yhtään voimaa ilman vastavoimaansa. Voimat ovat toisiansa täydentäviä, ne pelaavat nollasummapeliä. Vaikka binaarisuus muuttuu välillä antagoniaksi, vastavoimat myös elävät limittäin toistensa kanssa. Katolinen kirkko ottaa taikauskon realiteettina, tuntien oman vaikutusvaltansa mekanismin, joka sekkin perustuu tietoon siitä, ettemme tiedä.

Comesille kanonisoidut ja kanonisoimattomat uskonnot ovat samaa juurta. Pappi tekee ristejä lumeen noita *Kärpäsen* hautajaisissa taikavoimien pelossa ja Kärpänen tekee taikansa Jumalan nimeen.

Myös kirjan kerronnan taitekohtana oleva rupikonnan noituminen yhdistää molemmat, kirkon uskon ja taikauskon. Comes ei ole piirtänyt Kärpästä sattumalta tekemään taikojaan Jeesus-patsaan eteen eikä valinnut sen juurelle kasvamaan orjantappuroita. Orjantappuroita, joihin käärittynä rupikonnan muuttuu tuskan välikappaleeksi.

Eräässä haastattelussa Comes on todennut Beausongen (suomeksi kaunis unikuva tai haave) olevan mikrokosmos, maailma. "Taikuuks elää vielä, aavistusten tasolla", sanoo Comes Ardenneistaan.

Grafiikan taistelu

Liittoutuminen on vastakohtien maailmassa oleellista. Comesin näkemys siitä ketkä ovat hyviä ilmenee heidän liittoutumisestaan. Hyvät liittoutuvat noituudessaan luonnon kanssa, tuulen ja lintujen. Viimeisen sivun seesteisessä viisiossa linnut näyttävät erittäin tärkeää osaa, *Silence* ja näkönsä saanut sokaistu nainen kulkevat lintujen kanssa, ovat yhtä.

Albumissa kaiken aikaa jatkuva taistelu näkyy myös grafiikassa. Siinä on selkeitä mustia jaksvoja ja selkeitä valkoisia jaksvoja. Sama mai-

sema näytetään vuoron positiivikuvina ja negatiivikuvina, jopa sama kuvakin perättäin kuten ikkuna sateessa ja salaman valossa.

Kerronnan jaksot ovat tärkeitä. Siksi on erittäin valitettavaa, että suomalainen kustantaja on jättänyt pois kerrontaa liittäviä tyhjiä välisivut. Vain yhden painoarkein tähden!

Ennen muuta Comesin maailma on looginen omille laeilleen, lajissaan täydellisen kattava. Albumissa ei ole mitään mikä ei kuuluisi Beausongen kylän mahdolliseen maailmaan, ei mitään mikä ei täydentäisi näkemystämme siitä. Käsikirjoitus on väljäläisyydessään mutta tosiasiallisessa kertovuudessaan nerokas.

Reaaliajan kerrontaa

Pikaisesti katsottuna Comesia saattaisi pitää sarjakuvagrafiikan uudistajana. Näin ei ole, hän on erittäin klassinen kertoja. Comes ei riko ajan ja paikan lakeja, hän näyttää ne jatkuvasti. Kerronta on reaaliaikaista, lakien mukaista.

Mutta Comes on sarjakuvan traditionaalisen ilmaisupotentiaalilla täysipainoinen hyödyntäjä. Käsikirjoituksen ja grafiikan suhde ei toimi vain ilmitasolla, vaan myös sillä tasolla, jolla kokonaiskäsitys sarjakuvasta syntyy lukijan aivoissa.

Kuvien elementit kuuluvat kaikki kerrontaan, taustat eivät ole maalailua vaan informaation välittäjiä. Esimerkiksi aiemmin mainitsemassani kohtauksessa rupisammakon noitumisesta kerronnan reaalitytaso ja syvätytaso etenevät molemmat yhdessä sivussa. Se nivoo kaiken yhteen tavalla, johon vain todellinen sarjakuvan kerronnan kielen sisäistänyt tekijä pystyy.

Comesin omista lähtökohdistaan luoma visuaalinen järjestelmä on selkeä ja taloudellinen. Se ei mässäile, se ei pihtaile. Kaikki löytyy kuvista ja kuvista löytyy kaikki.

Silence = kaunos

Kerronnan ilmitason ja syvätytason lisäksi on tietysti myös tapahtumien taso, eri henkilöhahmot. Heidän ominaisuutensa ovat yleensä hyvää tai pahaa, selkeästi. Pahojen maailmassa pärjää vain sulkeutumalla tai sellaista näyttämällä. Tämän sanoo kääpiö polttaessaan skanilla Silencen kammenselkään, "täällä pöplässä näes täytyy epäillä kaikkea". Hyvyyttä löytyy pyyteettömänä lähinnä vankeudesta tai korkeintaan muilta yhteiskunnan halveksimilta.

Itse Silence on koskettavan kaunis. Hänen

maailmansa on kirjan ainoa elementti, joka ei ole binaarinen. Se on hyvä, yksiselitteisesti. Kuten kirjan ensimmäinen teksti sanoo "Minun nimeni on Silence ja minä olen hyvä".

Kyvyttömyys taistella tuhoaa Silencen. Sille, joka ei sopeudu kahden vastapoolin kaikessa näkyvään taisteluun ei ole mahdollisuutta elää Beausongessa.

Mikäli Silence olisi kyennyt taistelemaan pahaa vastaan, hän olisi tappanut *Abel Mauvyn* ja eläisi tänäkin päivänä. Hän ei kyennyt, ei vaikka hän kantoi laukussaan kanonisen uskonnon pahan symbolia, käärmettä. Silence ei ollut syönyt hyvän ja pahan tiedon puusta, hänelle käärme ei ollut pahan vaan hyvän symboli.

Ja juuri Abel Mauvyn käärme tappoi, miehen joka tunnusti katolisen opin. Paha ei ole pahaa ellemmme sitä siksi usko, paha on ihmisen uskomusjärjestelmien luomus.

Mutta me elämme uskomusjärjestelmissämme ja paha elää meissä. Comesin maailmassa me olemme kulttuurimme tuotteita, ei kulttuuri meidän tuottelamme.

Mutta Silence. Kuinka kaunis hän onkaan. Comes on lukenut Raamattunsa. Silence on juuri se sielu, jota Jeesus tarkoitti sanoessaan: "Totisesti minä sanon teille: ellette käännä ja tule lasten kaltaiseksi ette pääse taivasten valtakuntaan."

Mitä me tiesimmekään?

Didier Comesin Silence on merkittävimpiä sarjakuvia, joita maailmassa on tehty 20 vuoteen. Mitä me täällä tiesimme sarjakuvista ennen kuin se oli julkaistu suomeksi? Yhtä vähän kuin tietäisimme elokuvasta ilman Chaplinin Parrasvaloja ja Kaupungin valoja, Bressonin Rahaan tai Taviani-veljesten Kaosta. Yhtä vähän kuin tietäisimme kirjallisuudesta ilman Dostojevskin Rikosta ja rangaistusta ja Idioottia, Hesen Lasihelmipeliä ja Siddharthaa tai Pablo Neruda. Yhtä vähän kuin tietäisimme taiteesta ilman mahdollisuutta nähdä Frida Kahlon, Edward Munchin tai Egon Schielen töitä.

Heikki Jokinen

Didier Comes: Silence. Kustannus Oy Jalava 1986. 128 sivua. Ovh. 65 mk. Suomenos Marja Luoma. Tekstaus Pentti Nuortimo.